

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Monitoimijainen rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluissa (MoRa)

Kati Närhi, Aila-Leena Matthies, Sirpa Kannasoja, Tuomo
Kokkonen, Niina Rantamäki ja Santra Ruonakangas

Jyväskylän yliopisto (2021-2022)

<https://r.jyu.fi/morahanke>

Rakenteellinen sosiaalityö?

- Rakenteellisessa sosiaalityössä tarkastellaan sosiaalisten ongelmien rakenteellista alkuperää (Moreau 1979; Carniol 1992; Mullaly 2007).
- Yksilön selviytyminen tai muutosmahdollisuus nähdään kiinnittyvän sosiaalisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden muutoksiin (Lundy 2004).
- Kansalaiskeskeisen rakenteellisen sosiaalityön käytännöissä korostuvat osallisuus ja inklusio sekä kansalaisten elinoloihin vaikuttavien epäkohtien ja rakenteiden yhteinen ja kriittinen tarkastelu sekä niihin vaikuttaminen (Lavalette 2011; Moreau 1979; Mullaly 2007; Weinberg 2008).
- Suomalaisen rakenteellisen sosiaalityön viranomaiskeskeinen perinne näkyy mm. siinä, että velvollisuus rakenteelliseen sosiaalityöhön on kirjattuna nykyisessä sosiaalihuoltolaissa (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).
- Suomalainen tulkinta: “Rakenteellisen sosiaalityön tavoitteena on kumppanuuteen perustuvassa asiakassuhteessa tuotettua tietoa yleistäen, asiakkaita voimaannuttamalla sekä kunnallisella ja yhteiskunnallisella poikkihallinnollisella vaikuttamisella edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja kansalaisten hyvinvointia” (Muotka 2013, 2).

MoRa-tutkimushanke

- Hanketta rahoittaa STM. Kyseessä uusi tutkimusrahoitus yliopistotasoiseen sosiaalityön tutkimukseen.
- Tutkimuksen toteuttaa Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius (2021-2022)
  - / Osatoteuttajina Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Koske) sekä Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus (SONet BOTNIA)
- MoRa-hanke tutkii rakenteellisen sosiaalityön nykytilaa sekä pyrkii kehittämään sitä kysymällä
  - a) Miten rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan 2020-luvulla julkisessa sosiaalityössä Suomessa sekä
  - b) Miten ja millaisilla toimintamalleilla rakenteellista sosiaalityötä voidaan integroida osaksi tulevaisuuden sote-palvelujärjestelmää sekä maakunnallisten hyvinvointialueiden toimintaa
- MoRa-hankkeessa sovelletaan tutkimusta ja käytännön kehittämistä yhdistävää toimintatutkimuksellista lähestymistapaa, jossa yhdistetään määrällisiä ja laadullisia aineistonkeruun ja analyysin menetelmiä.

Valtakunnallinen kyselytutkimus

/vastaavana tutkijana Sirpa Kannasoja

- Kysely toteutetaan touko-kesäkuussa 2021.
- Lähetetty tutkimuslupapyyntöt kaikkiin kuntiin ja kuntayhtymiin.
- Hyödynnetty myös somea ja oske-verkoston viestintäkanavia.
- Webropol-kysely kohdennetaan julkisen sektorin sosiaalityön asiakas- ja kehittämistehtävissä työskenteleville sosiaalityöntekijöille, joilla on sosiaalityöntekijän kelpoisuus tai nk. sijaiskelpoisuus. Kyselyn kohdejoukkoon kuuluvat myös johtavat sosiaalityöntekijät.
- Strukturoidun kyselyn kautta luodaan valtakunnallisesti kattava yleiskuva rakenteellisen sosiaalityön nykytilasta sekä tilanneanalyysi siitä, millaista rakenteellista sosiaalityötä Suomessa toteutetaan 2020-luvulla.
- Kyselyn luonne on pääasiallisesti kartoittava, mutta siihen sisältyy myös selittäviä elementtejä: erityisesti rakenteellista sosiaalityötä mahdollistavien ja estävien tekijöiden osalta.
- Kysely toteutetaan yhteistyössä THL:n kanssa, joka toteuttaa samaan aikaan oman rakenteellista sosiaalityön nykytilaa kartoittavan kyselyn tahoille, jotka vastaavat kunnan tai kuntayhtymän sosiaalipalvelujen järjestämisestä.

Tapaustutkimus kolmella alueella

- Tapaustutkimukseen osallistuu kolme sote-palveluja tuottavaa kuntaa/kuntayhtymää: Jyväskylä, Lapua ja Soite.
- Tapaustutkimus jakautuu neljään toimijaryhmittäin muodostettuun työpakettiin: asiakkaat/kansalaiset, työntekijät, sosiaalihoitajat sekä poliitikot/päätöksentekijät
  - / Tavoitteena koota tietoa mm. siitä mitä tarpeita/haasteita yksilöillä ja ryhmillä on suhteessa rakenteelliseen sosiaalityöhön, mitä menetelmiä tai toimenpiteitä on käytetty tarpeiden/haasteiden ratkaisemiseksi sekä mitä tuloksia niistä on saatu.
- Aineistoa kerätään fokusryhmähaastattelujen, osallistavan havainnoinnin ja dokumenttiaineistojen keinoin
  - / Fokusryhmähaastattelut toteutetaan kahdessa eri vaiheessa.
  - / Osallistuvaa havainnointia toteutetaan osallistumalla toimijaryhmän näkökulmasta keskeisiin tilaisuuksiin/kokouksiin sekä hankkeen puitteissa järjestettävissä työkokouksissa ja vastaavissa.
  - / Dokumenttiaineistoa, kuten tapauskuntien/kuntayhtymien hyvinvointisuunnitelmia, sosiaaliasiamiehen raportteja sekä kokouspöytäkirjoja, hyödynnetään toimintamallin kokonaisvaltaisessa tarkastelussa.

Asiakas/kansalaisvaikuttaminen

/ vastaavana tutkijana Niina Rantamäki

- Työpaketti tuottaa tietoa rakenteellisen sosiaalityön suhteesta sosiaalityön asiakkaisiin ja kansalaisiin sekä tarkastelee heidän rooliaan osana rakenteellisen sosiaalityön monitoimijaista kokonaisuutta.
  - / Millaisina asiakkaat sekä kansalaiset näkevät mahdollisuutensa osallistua ja vaikuttaa niin palveluissa kuin laajemmin yhteiskunnassa? Mitkä tekijät estävät ja edistävät tätä?
- Lähtökohtia:
  - / Asiakas- ja kansalaisosallisuudella on vahva lainsäädännöllinen perusta, ja se on myös sosiaalityön eettisten periaatteiden keskiössä.
  - / Ymmärrys siitä, että asiakkaat ja kansalaiset omaavat erityistä kokemukseen ja paikallistuntemukseen liittyvää tietoa, jota ilman rakenteellista sosiaalityötä ei voida kehittää.
- Asiakkaiden ja kansalaisten näkemyksiä kerätään organisaatiossa toimivien asiakasraatien ja -neuvostojen että kansalaisjärjestöjen edustajista koottujen fokusryhmähaastattelujen avulla.

Sosiaalityöntekijät

/ vastaavana tutkijana Niina Rantamäki

- Työpaketti tutkii rakenteellisen sosiaalityön nykytilaa asiakastyötä tekevien sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta ja mallintaa miten se yhdistyy käytännön työn osaksi.
  - / Huomio suuntautuu näkemyksiin rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisesta ja tältä pohjalta tunnistettuihin hyviin käytäntöihin, epäkohtiin sekä kehittämistarpeisiin ja -ideoihin.
- Lähtökohtia:
  - / Kyky ymmärtää kansalaisten ja asiakkaiden elinoloihin vaikuttavia epäkohtia ja rakenteita sekä toimia yhdessä heidän kanssaan niiden muuttamiseksi on rakenteellisen sosiaalityön ydintä.
  - / Tämän toteutuminen edellyttää, että asiakastyölle puitteet luovat rakenteet sekä työkäytännöt tukevat ja kannustavat työntekijöitä tässä pyrkimyksessä.
- Paikkakuntakohtaiset fokusryhmähaastattelut, joissa on mahdollisimman kattavasti mukana sosiaalityön eri tehtäväkentillä toimivia työntekijöitä.

Johtaminen

/ vastaavana tutkijana Tuomo Kokkonen

- Työpaketti tutkii rakenteellisen sosiaalityön johtamisesta ja mallintaa, miten sosiaalityön johtajat mahdollistavat rakenteellisen sosiaalityön toteutumista.
- Tavoitteena on tuottaa jäsentyneempää ymmärrystä johtajan toimijuudesta rakenteellisessa sosiaalityössä.
- Ilman riittävää johtajuutta rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen voi jäädä sirpalemaiseksi ja sattumanvaraiseksi, ja yksittäisten työntekijöiden toteuttamaksi tehtäväksi.
- Työpaketin perustana ovat tapaustutkimukseen valittujen kuntien/kuntayhtymien sosiaalityön johdon kanssa toteutetut fokusryhmähaastattelut.
- Haastatteluissa tunnistetaan johtamisen reunaehtoja sekä hyviä käytäntöjä. Hyvät käytännöt työstetään rakenteellisen sosiaalityön johtamisen malliksi, joka viedään fokusryhmän arvioitavaksi ja edelleen kehitettäväksi.
- Haastatteluryhmien kokoonpano paikkakuntakohtaisesti.

Päätöksenteko/politiikka

/ vastaavana tutkijana Tuomo Kokkonen

- Työpaketti tuottaa tietoa rakenteellisen sosiaalityön suhteesta poliittiseen päätöksentekoon ja rakentaa mallia poliittisten päätöksentekijöiden roolista rakenteellisessa sosiaalityössä.
- Lähtökohtana on politiikan asema sosiaalityötä koskevassa päätöksenteossa sekä poliittisten näkemysten vaikutus rakenteellisen sosiaalityön kehittämislle.
- Työpaketti tarkastelee myös, miten poliittiset päätöksentekijät pitävät yhteyttä sosiaalihuollon työntekijöihin sekä asiakkaisiin, ja miten he hahmottavat rakenteelliselle sosiaalityölle keskeisen ajatuksen sosiaalisesta muutostyöstä.
- Fokusryhmähaastatteluissa saavutettu tieto työstetään poliittisen tason toimijoiden malliksi, joka viedään fokusryhmän arvioitavaksi ja edelleen kehitettäväksi. Yhteinen dialogi johtaa laajempaan ymmärrykseen rakenteellisesta sosiaalityöstä ja vahvistaa organisaation resilienssiä muuttuvassa toimintaympäristöissä.
- Poliitikkojen rekrytointi lautakuntien puheenjohtajien kautta. Haastatteluihin 4-6 luottamushenkilöä suurimmista poliittista ryhmistä.

MONITOIMIJAINEN RAKEENTEELLISEN SOSIAALITYÖN TOIMINTAMALLI TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUISSA (MORA)

MoRa-tutkimushanke tarkastelee rakenteellista sosiaalityötä **rakenteistumisen teorian** avulla. Teoreettinen tulokulma keskittyy yksilötoimijoiden ja rakenteiden väliseen vuorovaikutukseen sekä sosiaalityön asiakkaiden elinoloihin vaikuttaviin rakenteisiin.

Asiakkaat, kansalaiset
ja kansalaisjärjestöt

Sosiaalityöntekijät

Tutkimusalueet:
Jyväskylä, Lapua ja Soite

Poliitikot ja
päättöksenteko

Sosiaalijohto

Osaamiskeskukset:
Koske ja SONetBOTNIA

Valtakunnallinen kysely työntekijöille sekä kolmen alueen tapaustutkimus tuottavat tutkittua tietoa rakenteellisen sosiaalityön käytännöistä sekä sen esteistä ja edistävästä tekijöistä. MoRa kiinnittää huomion rakenteellista sosiaalityötä koskeviin innovaatioihin ja hyvin käytäntöihin.

MoRa luo monitoimijaisen rakenteellisen sosiaalityön toimintamallin. Sen avulla voidaan tuottaa tietoa asiakkaiden/kansalaisten hyvinvoinnista sekä välittää tätä tietoa tehokkaasti ja systemaattisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi sekä samalla edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, turvallisuutta ja kansalaisten hyvinvointia.

Tutkimustiimin yhteystiedot:

- Hankkeen nettisivut: <https://r.jyu.fi/morahanke>
- Hankkeen johtaja:
  - / Kati Närhi, kati.narhi@jyu.fi
- Hankkeen tutkijat:
  - / Tapaustutkimus: Tuomo Kokkonen, tuomo.kokkonen@jyu.fi
  - / Tapaustutkimus: Niina Rantamäki, niina.rantamaki@chydenius.fi
  - / Kysely: Sirpa Kannasoja, sirpa.kannasoja@jyu.fi
  - / Kysely: Santra Ruonakangas, santra.p.ruonakangas@jyu.fi
- Hankkeen asiakas/kansalaistyöpaketin vetäjä + hankkeen asiantuntija:
  - / Aila-Leena Matthies, aila-leena.matthies@chydenius.fi

Kirjallisuus

- Carniol, Ben (1992) Structural social work: Maurice Moreau's challenge to social work practice. *Journal of Progressive Human Services*, 3(1), 1–20.
- Lavalette, Michael (ed.) (2011) *Radical Social Work Today: Social Work at the Crossroads*. Bristol: Policy Press.
- Lundy, Colleen (2004) *Social Work and Social Justice: A Structural Approach to Practice*. Toronto: University of Toronto Press.
- Moreau, Maurice (1979) A structural approach to social work practice. *Canadian Journal of Social Work Education* 5(1), 78–94.
- Mullaly, Bob (2007) *The New Structural Social Work* (3rd ed.). Toronto: Oxford University Press.
- Muotka, Henri (2013) Rakenteellinen sosiaalityö - joko nyt olisi aika? Käsiteanalyttinen kirjallisuuskatsaus rakenteelliseen sosiaalityöhön Suomessa. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Kuopio.
https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/12158/urn_nbn_fi_uef-20130434.pdf
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>
- Weinberg, Merlinda (2008) Structural Social Work: A Moral Compass for Ethics in Practice. *Critical social work* 9(1).
<http://www.uwindsor.ca/criticalsocialwork/structural-social-work-a-moral-compass-for-ethics-in-practice>